

SIBELIUS-AKATEMIA ON OSA YHTEISKUNTAA

125-vuotias odotusten ristipaineessa

Onko Sibelius-Akatemian tehtävä vastata muuttuvan maailman haasteisiin, vai pitäisikö musiikkiyliopiston itse haastaa ympäristönsä?

Tukehtuuko taide hallinnon rön-syihin?

Onko Sibelius-Akatemia myynyt sielunsa valtion kapeasta mutta pitkästä leivästä?

Muusikko haastoi taiteilijat ja hallintohenkilöt keskusteluun Suomen musiikin korkeimman opetuksen tulevaisuudesta. Keskustelu käytiin Muusikkojen liiton kokoushuoneessa marraskuun 6. päivänä seuraavalla kokoonpanolla:

Gustav Djupsjöbacka, Sibelius-Akatemian rehtori vuodesta 2004, sitä ennen lied-musiikin lehtori, toiminut myös orkesterimusiikkona 1977–89, jolloin oli RSO:n kosketinsoittaja. Opiskeli Sibelius-Akatemiassa vain 4 vuotta ja säästi siten paljon rahaa valtiolle; suoritti tohtorin tutkintonsa kokonaan oman työnsä ohessa.

Seppo Suihko, Sibelius-Akatemian hallintojohtaja. Sibelius-Akatemiassa laulu pääaineena vuodesta 1970. Juristiksi valmistumisen jälkeen työpaikka Sibelius-Akatemiassa vuodesta 1976. Harrastajamuusikkona lauluyhteisissä takana 1300 keikkaa ja risat sekä runsaasti konserttien ja konserttimatkojen tuottamista.

Anna Kondracka, Sibelius-Akatemian ylioppilaskunnan puheenjohtaja, opiskellut pianonsoittoa esittävän säveltaiteen koulutusohjelmassa, 11. vuosi meneillään, mutta tässä suhteessa lienee ”viimeisiä mohikaaneja”. Viime vuosina aktivoitunut myös opiskelijatoiminnassa ja opiskelijaliikkeessä.

Hanna Juutilainen, Muusikkojen liiton hallituksen jäsen, 1980-luvulla opiskellut Akatemiassa pitkään ja hartaasti ensin musiikkikasvatuksen, sitten solistisessa koulutusohjelmassa, josta valmistui 1990, ja soittaa nykyään Tapiola Sinfonietassa. Akatemiassa huilunsoiton tuntiopettaja. Oli aikoinaan myös SAY:n puheenjohtaja.

Patrik Stenström, Kansallisoopperan orkesterin klarinetisti ja valtuuskunnan puheenjohtaja; edustaa yhtenä kolmesta henkilöstöä oopperan hallituksessa ja toimii Helsingin Muusikkojen puheenjohtajana. Valmistui 2002 musiikin maisteriksi

KIMMO TÄHTINEN

esittävän säveltaiteen koulutusohjelmasta. Muusikko-lehden toimitusneuvoston jäsen ja avustaja.

Lauri Toivio, valmistui Sibelius-Akatemiasta musiikin maisteriksi 12 vuoden opintojen jälkeen. Mäntän musiikkijuhlien perustajia, tehnyt graafikkona töitä mm. Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen osastolle. Toimii freelancemuusikkona ja säveltäjänä. Muusikko-lehden toimitusneuvoston jäsen ja kuvittaja.

Pekka Nissilä, keskustelun puheenjohtaja: opettaja, toimittaja, tuottaja, Muusikkojen liiton varapuheenjohtaja ja Muusikko-lehden toimitusneuvoston puheenjohtaja. Sibelius-Akatemian opettajana musiikkikasvatuksen osastolla vuodesta 1978 aina 1990-luvulle asti.

PN: Tätä tilaisuutta valmistellessamme keskustelimme muutoksesta. Totesimme, että taiteen opetuksen perusta ei ole muuttunut, ei liioin työelämä johon se tähtää, kuten solistin tai orkesterimusiikon työ.

PS: Jorma Panula sanoi aikanaan, että jos Sibelius-Akatemiassa halutaan antaa oikeasti korkeatasoista opetusta, opiskelijoiksi otettavien määrää voisi vaikka hieman karsia, mutta sitten niille, jotka sinne otetaan, tarjota kaikkea mitä he vain keksivät toivoa. Nyt kuitenkin opetusta vähennetään koko ajan, jopa pääaineen tunteja. Loppututkinnon valmistelijakin joutuu anelemaan säästystunteja. Muutaman kymmenen viime vuoden aikana Sibelius-Akatemia näyttää keskittyneen paljolti muuhun kuin opetukseen, kuten itseään ruokkivan byrokratian kasvattamiseen.

LT: Soittaminen ja instrumentin opiskelu on samanlaista kuin ennen: olemme fyysisesti samanlaisia ihmisiä kuin satoja vuosia sitten. Ulkomaalaisilla on tapana ihmetellä, mistä johtuu Suomen musiikin korkea taso. Tähän asti se on johtunut siitä, että meille on annettu aikaa. Mutta jos me alamme karsia asioita sieltä ytimeistä, korkea tasomme on vakavasti uhattuna.

”Toimintakenttämme laajenee”

GD: On varmaan totta, että huilu ja klarinetti eivät ole muuttuneet, mutta sen sijaan ympäristö on tavattomasti muuttunut.

Varsinaisen soitinopetuksen lisäksi yliopistoille on tullut valtavasti muita tehtäviä, jotka työllistävät tätä paljon parjattua byrokratiaa. Esimerkiksi erilaisista asioista, jotka eivät liity millään tavalla soitinopetukseen, joudutaan antamaan lausuntoja; näitä pyyntöjä tulee jopa useampia viikossa. Nämä ovat valtioliseen byrokratiaan kuuluvia asioita, joita me voimme olla noteeraamatta mutta joista on ehkä hyvä olla jotakin mieltä.

Sibelius-Akatemian volyyymi on kasvanut tavattomasti Panulan ajoista. Meillä on uusia osastoja, ja kaikki osastot haluavat itse päättää asioistaan, mikä luonnollisesti taas lisää byrokratiaa.

Toimintakenttämme on laajentunut kaikkiin suuntiin. Sen koossapitäminen ja tärkeiden asioiden erottaminen siinä ei ole ihan helppoa. Miten soitinopetus nivotaan orkesterikoulutukseen ja kuka organisoii sen? Entä kuka organisoii kamarimusiikin opetuksen?

Sitten on kaikki nämä asiat, jotka liittyvät muusikon markkinointiin ja urasuunnitteluun: mitä tehdä kun keikkapuhelin ei soi. Tulevaisuuden muusikolle ei riitä, että hän hallitsee soittimensa. Talo on muuttunut ja ympäristö on muuttunut.

LT: Mutta meistähan itsestämme riippuu, miten me reagoimme ympäristön muutokseen; haluammeko säilyttää musiikkikulttuurimme. Totta kai ympäristö on muuttunut – se on muuttunut jopa dramaattisesti. Muusikon pitää hallita jo niin paljon asioita, ettei hän kohta hallitsekaan enää mitään. Mutta haluaako Sibelius-Akatemia ympäristön muutoksen vuoksi uhrata kaiken sen, mitä tähän asti on saavutettu?

AK: Olen itsekin seurannut kehitystä monesta näkökulmasta kymmenen viime vuoden aikana. Vuoden 2005 tutkinnonuudistus muutti dramaattisesti koko yliopistokenttää. Opiskeluaikojen rajoituksesta seuraa, että nyt opintosuoritukset rupeavat vanhenemaan kymmenen vuoden jälkeen. Nykyopiskelijat tietävät, että heidän aikansa on rajallinen, ja se on muuttanut heidän suhtautumistaan ja ajankäyttöään. Toisaalta soittimen hallinnan saavuttaminen ja muusikkona kypsyminen vie todella aikaa. Henkilökohtainen opetus on siinä ykkösasia.

Tässä keskustelussa on mukana puhallin-

soittajia, joiden työkenttä on osaksi orkestereissa, ja työ siellä on ehkä samanlaista kuin ennenkin. Mutta opettajan työ on hyvin erilaista kuin se oli 1980–90-luvulla. Tavanomaisella pedagogiikalla ei enää pitkälle pötkitä. Itse olen opiskellut instrumenttitoimintojen pedagogiset opinnot, ja ne ovat olleet yksi parhaista opintokokonaisuuksista mitä minulla on ollut. Opinnoissa on oikeasti pureuduttu opettajuuteen ja otettu huomioon kasvatustehtävä lasten kanssa.

Minusta se huoli, että harrastajia ei riitä eikä konserttiyleisöä ei enää kehity, kiteytyy peruskoulujen ja musiikkiopistojen opetukseen. Nykyään on oltava todellinen pedagogi, kun menee töihin musiikkiopistoon, ja akatemian on vastattava tähän haasteeseen koulutustarjonnassaan. Siihen ei riitä ainoastaan soittimen hallinta.

Olen nähnyt surullisia esimerkkejä pianisteista, jotka eivät ole tehneet mitään muuta kuin soittaneet. Pelkkä soittotaito ei enää aina riitä, nyt kun meillä on koko maa täynnä todella hyviä soittajia. Siksi ymmärrän, mitä Gustav puhui ympäristön muuttumisesta.

SS: Minulla on kyllä se käsitys, että opintojen valinnanvapaus on meillä erittäin suuri tällä hetkellä. Juuri tutkinnonuudistus 2005 muutti sen olennaisesti; aikaisemminhan oli aikamoisia opintoputkia.

Toisaalta opettajilla on myös opetuksen vapaus. Emme me ole mikään monoliitti; että akatemia on sitä tai akatemia on tätä, vaan meillä on hyvin erilaisia ihmisiä ja erilaisia osastoja.

”Muusikkous kehitty omalla ajallaan”

PS: Ympäristö muuttuu, emmekä sille ehkä mitään mahda, mutta jos katsotaan vähän kauempaa, niin mehän itse loppujen lopuksi olemme se ympäristö. Minusta akatemia voisi henkisen kasvun työssijana yrittää itse muuttaa ympäristöä ja jollakin tavalla edustaa taidetta yhteiskunnan muutoksissa. Minusta sen, mikä on Schubertin sanoma tai mikä on Beethovenin sanoma, pitäisi myös jollakin tavalla näkyä arvoissamme ja teoissamme.

Muusikkous kehittyi ihan toisenlaisen dynamiikan määräämänä kuin suorituskeskeisten aikataulujen. Vaikka kuinka lyötäisiin päätä seinään, omaan kehittymiseen vaikuttavat lukemattomat persoonalliset tekijät. Lisäksi muusikolle on tärkeää, että hän voi työskennellä ammatissa myös opintojen ohessa. Minäkään en tuhlannut valtion varoja silloin, kun työskentelin, enkä muutama vuoteen opiskellut. Ilman sitä aikaa en olisi myöskään pystynyt suorittamaan A-kurssia siten kuin sitten muutama vuosi myöhemmin pystyin.

Sibelius-Akatemian ei tule ensisijaisesti tuottaa tutkintoja, vaan muusikkoja. Muusikkous kehittyi vain omalla ajallaan. Ymmärrän toki että opinto-oikeuksia ei voi antaa määrättömästi, mutta aikaa pitäisi olla mahdollisuus käyttää joustavammin.

AK: Viimeistään tutkinnonuudistuksen myötä 2005 opintosuunnitelmat ovat olleet todella väljiä, ja opiskelija saa pitkälti itse valita mitä tekee. Mutta yhdyin kyllä tuohon mitä Patrik sanoi kypsymisestä. Olen itse aivan vastaava tapaus, en olisi mitenkään pystynyt tekemään diplomia viidessä vuodessa. Siksi olenkin ollut todella huolissani opiskelijoiden henkisestä hyvinvoinnista. Miten he näissä aikataulupaineissa pystyvät saavuttamaan sellaisia tuloksia, jotka ovat oikeasti kypsän taiteilijuuden osoituksia?

”Miten koesoittoihin valmennetaan?”

HJ: Sibelius-Akatemiassa on tapahtunut hirtittävästi muutoksia sinä aikana, kun minä olen nähnyt tätä taloa. Paljon on mielestäni tapahtunut myös hyviä asioita. Silloin kun itse opiskelin 1980-luvulla, esimerkiksi kamarimusiikin opetusta ei ollut lainkaan. Sen lisäksi pedagogiikka on kehittynyt; puhallinpedagogiikka oli ihan nollatasolla siihen aikaan kun opiskelin.

Opiskelijoille on tullut vapautta valita aineita, opettajille on tullut vapautta opettaa niin kuin he haluavat, mutta onko missään henkilöä, jolla on visio siitä, miten hyväksi orkesterimuusikoksi koulutetaan? Siinä minulla on tiettyjä epäilyksiä.

Olen oikeastaan aika huolissani siitä, mikä on suomalaisten puhallinmuusikoiden tilanne nyt, kun tänne tulee paljon hakijoita muualta. Missä määrin Sibelius-Akatemian opiskelijoita koulutetaan koesoittoihin? Vaikka olen talossa sisällä, en näe kuka johtaa hallinnollisesti orkesterikoulutusta ja kenelle minun pitäisi mennä puhumaan, jos minulla olisi näkemyksiä tästä asiasta.

LT: Minun roolini tässä keskustelussa ei oikeastaan ole orkesterimuusikon, koska en ole päivääkään ollut sitä virallisesti, vaikka olen soittanut myös orkestereissa. Itse asiassa olen tehnyt kaikkea muuta kuin mihin minut on koulutettu. Sibelius-Akatemiassakin olen saanut tehdä kaikkea, mutta rohkenen epäillä, että nyt se ei olisi mahdollista. Olen esimerkiksi kiittollinen siitä, että olen niin monta vuotta saanut opiskella sivuaineena sävellystä. Se on ollut minulle äärimmäisen tärkeä asia, yhtä tärkeä kuin instrumenttitoiminnat.

Jos akatemian tavoitteisiin kuuluu, että meiltä valmistuu ihmisiä, jotka ymmärtävät taidetta, niin täytyykö taiteen tekemisenkin olla yhtä lyhytjänteistä kuin elämä ulkopuolella? Kaiken pitää tapahtua äkkiä; opiskelijan pitää hallita tuhat asiaa pystymättä keskittymään mihinkään.

GD: Orkesterikoulutukseen on todella haluttu saada muutosta aikaan. RSO:n ylikapellimestari Sakari Oramo on julkisesti kritisoinut akatemiaa, koska ulkomaiset hakijat ovat viime aikoina voittaneet parhaiten orkesteriemme koesoitot. Sekin on ympäristön muutosta: että rajat aukeavat. Koesoittoon

Sibelius-Akatemian riemuista ja murheista keskustelivat rehtori Gustav Djupsjöbacka, ylioppilaskunnan puheenjohtaja Anna Kondracka ja hallintojohtaja Seppo Suihko sekä muusikot Hanna Juutilainen, Patrik Stenström, Pekka Nissilä ja Lauri Toivio.

valmentamiseen me olemme kiinnittäneet täysitoimisen lehtorin, ja meillä opetetaan orkesterimuusikoille jo ensimmäisenä vuonna soiton ergonomiset perusteet: miten harjoittelet, jotta kroppa kestää rasitukset.

Mitä tulee henkilökohtaiseen opetukseen, minut on tulkittu väärin, kun olen sanonut, että aika on kypsä tutkimaan muitakin yhdistelmiä kuin perinteellistä mestari-kisälli-opetusta. Näkisin, että ryhmäopetuksen mahdollisuudet ovat vielä aika lailla käyttämättä, samoin kamarimusiikki opetusmuotona, joka kehittää solistista osaamista. Se ei ole vaihtoehto, se on lisä. Myös ulkomaalaisten vieraillevien opettajien mestarikurssit ovat huikeasti lisääntyneet. Meillä on välillä se ongelma, että oma henkilökohtainen harjoittelu jää heikoille, kun on niin paljon tarjontaa.

Ei maisterin tutkinto ole sinänsä merkki siitä, että on ihminen on kypsä. Se on vain yksi vaihe, kuin ajokortti. Siitä lähdetään työelämään, ja moni meistä, kuten Laurikin, on opiskellut aikanaan ihan muuta kuin mitä sitten työkseen tekee. Itsekin voisin sanoa, että erittäin heikosti opintoni ovat vastanneet niitä tehtäviä, joihin olen joutunut.

LT: Iloiten panen merkille, että akatemian perustyöhön on saatu uusia vakansseja, mutta miten tämä toimii, kun opiskeluaikoja samalla lyhennetään?

”Olemme osa yliopistolaitosta”

SS: Ensin on hyvä tiedostaa ne mekanismit, jotka vaikuttavat yliopistokoulutukseen. Nä-mähän eivät ole meidän sisäisiä päätöksiam-me, vaan me olemme osa yliopistolaitosta, jota ohjaa opetusministeriö Suomen kansan eduskunnan tahdon mukaisesti. Valtio antaa meille rahat – samoin kuin esimerkiksi Kan-

sallisoopperalle.

Ideaalitapauksessa karsisimme opiskelijamäärää ja antaisimme sisään otetuille enemmän opetusta. Yhteiskunta kuitenkin edellyttää, että me koulutamme tietyn määrän ihmisiä eri aloille. Se näkyy esimerkiksi siinä, että opetusministeriö säätelee rahoitustamme tutkintotavoitteiden ja -toteutuman kautta. Kaikki yliopistot on tietyllä tavalla pantu kilpailemaan keskenään.

LT: Ettekä te ole huolissanne tästä asiasta? Te puhutte siitä kuin luonnollisesta asiasta, mutta sehän on katastrofaalista.

PS: Huolestuttavat seuraukset ovat kaikkien nähtävillä. Voisi heittää ajatuksen, että olisiko Sibelius-Akatemian aikoinaan pitänytkin jättäytyä erilliseksi laitokseksi, joka perustelisi olemassaoloaan täysin eri lähtökohdista kuin esimerkiksi kauppa-korkeakoulu joutuu tekemään.

HJ: Minä en ole hirveän huolissani siitä, että opinto-oikeuksia kustannusten säästämiseksi rajoitetaan. Minusta se on ollut osittain ihan järkevää toimintaa; silloin kun itse opiskelin, todella haaskattiin resursseja. Kuitenkin pitäisi olla mahdollista sillä tavalla venyttää opintoja, että jos ei ole sisällä laitoksessa kuluttamassa resursseja, pitäisi olla oikeus tehdä tutkinto siinä kohdassa, jossa tuntee olevansa kypsä.

Suomessahan on ollut aika jännä tilanne orkesterikentässä, että täällä on perinteisesti menty aina kesken opintojen töihin. Se on aikaisemmin selittänyt myös sitä, miksi opintoajat venyvät ja paukkuvat. Nyt ollaan menossa kohti eurooppalaista suuntausta, että ensin opiskellaan ja sitten mennään töihin.

PN: Toimiiko se malli teidän kentällänne? Kevyellä puolella se ei toimisi: ei käy että ollaan vain koulussa, vaan samanaikaisesti on luotava kontaktiverkosto.

HJ: Maailma kovenee, ja käytännössä on yhä vaikeampi kesken opintojen saada työpaikkaa. Eurooppalaisessa vertailussa meillä on käsittääkseni vieläkin opiskeluaikaa kohtalaisesti.

Mutta yhdyin erittäin vakavasti Laurin huoleen musiikin ja muusikon asemasta. Viime keväänä esimerkiksi akatemiolla oli aika-moinen pudotus hakijamäärissä. Nyt kun minulla on ollut muutamia oppilaita musiikkiopistossa, olen voinut tehdä havaintoja, ja niiden perusteella minua huolestuttaa, mistä tulee materiaalia Sibelius-Akatemiaan ja sitä tietä orkestereihin.

”Opiskelijat elävät kovassa suoritus-paineessa”

AK: En tiedä miten tiiviisti olette seuranneet opiskelijaliikkeen toimintaa, mutta jos kymmenen viime vuoden aikana jotain asiaa on vastustettu, niin juuri opiskeluaikojen rajoittamista.

Hakijamäärät akatemiaan ovat romahtaneet myös soittimessani pianossa: viime keväänä pyrkijöitä oli noin 40, kun kymmenen vuotta sitten oli yli 90. Ainakin minun sukupolveni on elänyt valtavassa suoritus-paineessa, ja se viesti, jota nyt paljon kentältä saa on, että monet eivät enää halua ryhtyä sellaiseen.

Toinen asia on peruskoulujen taideaineiden asema. Kun taideaineiden tuntimääriä on vähennetty, kouluissa vähenee myös kiinnostus klassiseen musiikkiin ja laadukkaaseen musiikkiin yleensä.

Jos ajatellaan musiikkiopistoja ja 1970–80-

lukujen pedagogiikkaa yksipuolisine tutkintasuorituksineen, niin se ei enää toimi. Opistoissa tarvitaan paljon muuta, varsinkin jos haluamme kasvattaa harrastajien määrää. Mitä tapahtuu sille, joka on aina joutunut musiikkiopiston orkesterissa viimeiseen pulttiin ja jolle on pahimmassa tapauksessa sanottu, että ota sinä viulu syliin, kun et saa menemään? Kun tällaista pedagogiikkaa on harrastettu musiikkioppilaitoksissamme, niin kyllä niissä voi odottaa kasvaneen katkeroitunutta, musiikkia vihaavaa porukkaa.

Täytyy muistaa, että asioissa on monta puolta: on ne mahtavat maailmankuulut musiikinopetuksen tulokset, mutta on ollut myös tällaista pedagogiikkaa, joka on vaikuttanut monen yksilön musiikkisuhteeseen.

GD: Minä joudun nyt poistumaan, mutta haluaisin vielä ottaa kantaa yhteen kysymykseen, johon esityslistassamme viitattiin: pitäisikö Suomessa olla kaksi musiikkiyliopistoa, joista toinen voisi olla yksityinen. Savonlinnassahan sellaista oltiin aikoinaan perustamassa, ja äskettäin kuulin myös mielipiteen, että taidemusiikin opetus pitäisi irrottaa tästä Helsingin musiikkiyliopistosta, joka puuhailee kaiken muun kuin taiteen parissa.

Silti kyseenalaistan, että meillä olisi tilaa kahdelle musiikkikorkeakoululle. Minusta virhe on tapahtunut 1980–90-luvulla, kun ammattikorkeakoulujen volyymit paisutettiin niin suuriksi. Jos yliopistojen rahoitus olisi kasvanut siten kuin ammattikorkeakoulujen rahoitus on kasvanut, meillä ei olisi tarvetta leikata opintoaikoja.

Meillä koulutus on toistaiseksi maksutonta, ja toivottavasti se sellaisena pysyy. Juilliardissa ei varmaan kukaan viihdy viittä vuotta enempiä eikä tule valittamaan ettei ehdi kypsyä, vaan on niin kauan kuin on varaa ja tulee pois. Tällainen kysymys, mikä aika tarvitaan musiikin kypsymiseen, voidaan asettaa vain silloin, kun opiskelu on maksutonta.

Sibelius-Akatemian maisteritutkinnon hinta on 40 000 – 50 000 euroa, mutta edelleenkin niillä, jotka hyväksytään opiskelemaan, on maksuton koulutus. Minua pelottaa se tilanne, että jouduttaisiin ottamaan ne opiskelijat, joilla on varaa maksaa, eikä lahjakkaimmat.

”Tuleeko akatemiasta tutkintotehdas?”

LT: Me kuulumme sarjaan ei-tuottavat ihmiset. Tai paremmin: meidän tuottavuutamme ei voi oikeasti mitata, mutta se pitää kuitenkin yhteiskunnan paineessa puristaa johonkin mittariin. Tässä on vaarana se, että akatemiasta ja muista yliopistoista tulee tutkintotehtaita.

SS: Kaikkein tuhoisinta, mitä voimme tehdä, olisi ruveta tuottamaan tutkintoja liukuhihnalta. Tutkintojen lukumäärä voi kyllä olla kasvussa, sillä läpäisyprosenttimme on korkeampi kuin missään muussa Suomen yliopistossa. Varsinkin orkesterisoittimissa

noin puolet jätti takavuosina valmistumatta, koska koesoitoissa ei kysellä tutkintoja. Mutta se tilanne on muuttunut voimakkaasti, kun opiskelijat haluavat saada sellaisen pätevyden, että orkesterisoittimella voi myös päästä vaikka musiikkiopistoon opettajaksi.

AK: On tärkeää, että musiikkioppilaitoksissa on motivoituneita opettajia, jotka itse arvostavat ammattiaan.

PS: Tässä todettiin, että opettajan virkoja ei saa enää ilman maisterin paperia. Nythän myös tohtorikoulutusta on lisätty, ja se sisältää minusta kyllä jonkinmoisen kysymysmerkin. Esimerkiksi Ralf Gothónin kamarimusiikkitunneille ei mennä hänen oppiarvonsa vuoksi – käsittääkseni hän on lähinnä uimamaisteri – vaan sen valtavan henkisen pääoman vuoksi jonka hän on pitkällä henkisellä matkallaan musiikissa kerännyt.

Väitän jopa niinkin, että kun joku nopeasti opettelee soittamaan jotakin instrumenttia valmistuakseen viidessä vuodessa Sibelius-Akatemiasta maisteriksi, ei se välttämättä tarkoita sitä, että hänellä olisi oppilailleen yhtään mitään annettavaa.

Ei minulla sinänsä ole mitään tohtorikoulutusta vastaan, mutta entä jos lisääntyvä koulutus johtaa siihen, että tulevaisuudessa akatemiassa voi opettaa ainoastaan musiikin tohtori? Että ne huippuosajaajat, jotka nyt toimivat orkestereissa äänenjohtajina tai kiertävät maailmaa solisteina ja kamarimusiikkoina, eivät enää pääsekään opettajiksi.

SS: Tohtorikoulutus on väylä ihmisille pätevyityä lisää. Tilanne on mielestäni muuttunut aika paljon 1980-luvusta, jolloin ajateltiin, ettei kunnan taiteilija koske sormenpäilläänkään näihin opintoihin. Nyt aika monet esittävän säveltaiteen opettajat ovat suorittaneet tai ovat suorittamassa tohtorin tutkintoa. Kyllä se koetaan aika mielekkääksi nykyisin.

Mutta professorin kelpoisuusvaatimustenahan ei ole tiedeyliopistossakaan tohtorin tutkinto; sinne voi päästä vaikka kansakoulupohjalta, ja hyvä niin. Samoin lehtoriksi voidaan hyvin kiinnittää ilman tutkintoja. Toisaalta jos on hyvä ihminen, jolla on tutkinto, niin eihän siitä haittaakaan ole.

LT: Jos nämä hierarkiat ovat kadonneet tai katoamassa, tämä on ensimmäinen havaitsemani valopilkku: akatemia toimii yhteiskuntaa vastaan. Yhteiskunnassahan lapset opetetaan pienestä pitäen tähtikulttiin, tähteyden saavuttamiseen mahdollisimman nopeasti ja mahdollisimman vähällä vaivalla.

”Mistä tulee meidän yleisöimme?”

HJ: Orkesterimusiikkona mietin, missä on se meidän yleisöimme, jota musiikkioppilaitostemme pitäisi kouluttaa. Sieltä sitä yleisöä pitäisi tulla, mutta ei tule. Kun he lopettavat, he panevat soittimen kaappiin, ja sillä hyvä.

AK: Musiikkiopistoissa on herätty suorituskeskeisyyden vähentämiseen. Tämän ei pidä tarkoittaa, että otetaan halvat keinot käyttöön ja pyritään vain miellyttämään oppilasta. Kysymys on pedagogisista keinoista, joita käytetään.

Olen aika ilahtuneena seurannut myös Sibelius-Akatemian pianomusiikin osastolla tapahtunutta muutosta opiskelijaa kuuntelevampaan ja suorituskeskeisyyttä vähentävään suuntaan. Osastolla on henkinen hyvinvointi ollut välillä kuralla, koska siellä on niin paljon tuettu kilpailuvoittomantraa.

PS: Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön psykiatristen palvelujen käyttäjänä Sibelius-Akatemia onkin kaikista korkeakouluista ensimmäisellä sijalla.

”Erilaisia lahjakkuuksia pitää tukea”

AK: Pianomusiikin osaston opiskelijat perustivat oman ainejärjestön muun muassa juuri näiden kysymysten käsittelemiseen. Siellä ovat prosessit lähteneet käyntiin, yhteisöllisyys on kasvanut ja opettajuutta on nostettu esiin; että on monia lahjakkuuden muotoja ja niitä pitää tukea – ei vain ka-peaa tähtikuluttia. Tämä suhtautuminen on vahvistunut verrattuna siihen mitä se oli 90-luvulla, jolloin opintoajat olivat väljemmät, mutta ilmapiiiri ehkä kovempi. Toivon, että suuntaus toteutuu muuallakin akatemiassa. Ylioppilaskunnan lisäksi ainejärjestöt ovat Sibelius-Akatemiassa yksi opiskelijoiden vaikuttamisen kanava.

PS: Koska katseita on viime aikoina kohdistettu Oopperaan sen monien ongelmien vuoksi, hyvin usein törmäämme siihen että me olemme valtion varoilla ylläpidetty työpaikka. Ei ajatella, että yhteiskunnan varoilla tuetaan myös koulutusta, terveydenhoitoa, poliisia, palokuntaa ja monta muuta työtä jotka eivät varsinaisesti tuota mutta joita kuitenkin pidetään yhteiskunnalle välttämättöminä.

Meillä Helsingin Muusikoilla on tarkoitus tulevaisuudessa pohtia, miten asiaamme voitaisiin edistää: miten Helsingin Muusikot voisivat näkyä julkisessa keskustelussa, aktivoitua myös liittoa ja toimia yhteisten asioiden hyväksi.

HJ: Vastakkainasettelun aika on ohi, yhteistoiminnan aika on käsillä!

LT: Kunpa Sibelius-Akatemia pitäisi pintansa eikä alistuisi kaikkiin vaatimuksiin, jotka yhteiskunnan muuttuminen muka sille asettaa! ■

Keskustelua musiikin ja musiikin korkeakouluopetuksen tulevaisuudesta voi jatkaa vaikkapa nettilehti Amfionissa (www.amfion.fi), jossa on syksyn mittaan julkaistu tästä aihepiiristä useita artikkeleita.